

Εξουσιαστική πολιτική επί πτωμάτων

► Του **ΘΑΝΑΣΗ ΚΑΜΠΑΓΙΑΝΝΗ***

«**ΟΝΤΩΣ ΦΟΒΕΡΩΤΑΤΟΝ** το του θανάτου μυστήριο», γράφει ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκνός, φράση που επαναλαμβάνεται καθημερινά στις εξοδίου ακολουθίες της ορθόδοξης χριστιανικής εκκλησίας όπου γης. Το μυστήριο του θανάτου και το τελετουργικό της ταφής του νεκρού σώματος πηγαίνουν, ωστόσο, πολύ πιο πέρα από τη χριστιανική εκκλησία. Συναντώνται σε όλες τις θρησκείες και σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς. Δεν είναι, δε, τυχαίο ότι η Αντιγόνη μετατράπηκε σε πανανθρώπινο σύμβολο εξέγερσης, ψηφώντας τις κρατικές εντολές του Κρέοντα για την απαγόρευση ταφής του αδελφού της Πολυνείκη και υπακούοντας σε ανώτερους, άγραφους νόμους.

Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ του COVID-19 έχει αποτελέσει αφορμή για την περιστολή όλων των δικαιωμάτων του σύγχρονου ανθρώπου, ακόμα και των πιο ιδιαίτερων όπως είναι το πένθος και η ταφή του οικείου. Ωστόσο τα μέτρα της ελληνικής κυβέρνησης για τις ταφές των θυμάτων του COVID-19 αποτελούν τη μεγαλύτερη απόδειξη της κρατικής αυθαιρέσις, ιδίως σε καιρούς «έκτακτης ανάγκης». Τα πρωτόκολλα τόσο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) όσο και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) είναι ξεκάθαρα. Δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία μετάδοσης του Sars-Cov-2 μέσω του χειρισμού σωρών αποθανόντων προσώπων. Τα πορίσματα αυτά έχει δεχτεί και ο ΕΟΔΥ σε έκθεσή του, ήδη από τον Απρίλιο του 2020. Ομως, η εγκύκλιος του υπουργείου Υγείας με ημερομηνία 7/5/2020 (Δ1α/Γ.Π. οικ. 28951) περιέχει αντίθετες προβλέψεις.

Είναι ο ορισμός της κακής νομοθέτησης το να αναφέρονται ρητά, στον κατάλογο των σχετικών εγγράφων που προηγείται κάθε εγκύκλιος, τα κείμενα του ΠΟΥ και του ECDC, και στη συνέχεια να νομοθετούνται τα ακριβώς αντίθετα χωρίς καμία αιτιολόγηση! Με ποιο σκεπτικό ο γενικός γραμματέας κ. Πρεζεράκος ορίζει ότι «το φέρετρο των θανόντων από λοίμωξη COVID-19 πρέπει να είναι σφραγισμένο», όταν ο ΠΟΥ, το ECDC και ο ΕΟΔΥ προβλέπουν ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί έκθεση της σορού για τους πενθούντες; Και γιατί χρειάστηκε να ενταφιαστούν χιλιάδες νεκροί COVID-19 μέσα σε πλαστικούς σάκους όταν ήδη από τις 4 Σεπτεμβρίου 2020 ο ΠΟΥ κάνει ρητή σύσταση να «μη χρησιμοποιούνται σάκοι»; Το θέαμα μιας νεκρής μάνας, πατέρα, αδελφού ή οικείου μέσα σε μια πλαστική σακούλα και σ' ένα σφραγισμένο φέρετρο, χωρίς καν μια τελευταία ματιά των δικών τους για το ύστατο χαιρετί, θα στοιχειώσει χιλιάδες ανθρώπους που εξαναγκάστηκαν καταχρηστικά να το βιώσουν. Και φυσικά, η μακάβρια προοπτική της εκταφής σωμάτων, που υπό αυτές τις συνθήκες ταφής δεν θα αποσπαστούν, όταν οι οικείοι θα κληθούν από το νεκροταφείο, είναι ένα κρατικό έγκλημα. Και το χειρότερο, ένα έγκλημα χωρίς καμία απολύτως αιτία.

Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ για σεβασμό στον νεκρό και τους οικείους του ερείδεται νομικά στο Σύνταγμα (α. 2 παρ. 1), όπου προβλέπεται ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας». Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η σχετική υποχρέωση προβλέπεται και από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ (βλ. ενδεικτικά Vetsev κατά Βουλγαρίας, 2/5/2019). Ηδη ανώτατα δικαστήρια και διεθνείς οργανισμοί έχουν οριοθετήσει τις αυθαίρετες αποφάσεις κρατικών αρχών που υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα στις οδηγίες του ΠΟΥ.

Έτσι, οι ειδικοί εισηγητές για τη θρησκευτική ελευθερία της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχουν επισημάνει ρητά το δικαίωμα θέασης του νεκρού σώματος από πλευράς των οικείων (επιστολή στην κυβέρνηση της Σρι Λάνκα, 8/4/2020). Περαιτέρω το Ανώτατο Δικαστήριο της Καλκούτας στην Ινδία έχει ρητά προστατεύσει το δικαίωμα των οικείων να συμμετάσχουν στο τελετουργικό προετοιμασίας του σώματος για την ταφή, πάντα κατά τα οριζόμενα στις οδηγίες του ΠΟΥ, κατά αποφάσεων που τους στερούσαν αυτό το δικαίωμα για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας (βλ. Vineet Ruia κατά κυβέρνησης Δυτικής Βεγγάλης, 16/9/2020, WPA/5479/2020). Επιτροπή υπό την αιγίδα της Γαλλικής Εθνοσυνέλευσης «για την εκτίμηση των επιστημονικών και τεχνολογικών επιλογών», σε συνεδρίασή της την 2/7/2020, έχει ασχοληθεί επισταμένως με το πρόβλημα της «υπεξαιρέσεως του πένθους», εν μέσω COVID-19 (βλ. την έκθεσή της εδώ: tinyurl.com/yc3tb58w).

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ; Στην Ελλάδα ζούμε μια ιδιαίτερη συνθήκη κατά την οποία η κυβέρνηση απολαμβάνει το προνόμιο να νομοθετεί ανατιολόγητα και ανεξέλεγκτα, ακόμα κι αν το κοινωνικό και ψυχολογικό κόστος των αποφάσεών της είναι δυσβάσταχτο. Η μόνη αιτία της νομοθέτησης πρωτοκόλλων για την ταφή σωρών από Covid-19 αντίστοιχων με τους θανάτους από λέπρα ή Εμπολα είναι ο εξουσιαστικός κυνισμός ενός κράτους που θέλει να τρομοκρατεί τους υπηκόους του και να κάνει ασκήσεις επιβολής όχι μόνο με πτώματα, αλλά και με (σφραγισμένα) φέρετρα. Ο υπουργός Υγείας Βασίλης Κικίλιας και ο πολιτικός του προϊστάμενος Κυριάκος Μητσοτάκης οφείλουν άμεσες και πειστικές απαντήσεις.

* Δικηγόρος και σύμβουλος στο Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών με την «Ενωτική Παρέμβαση - Δικηγορική Ανατροπή»

